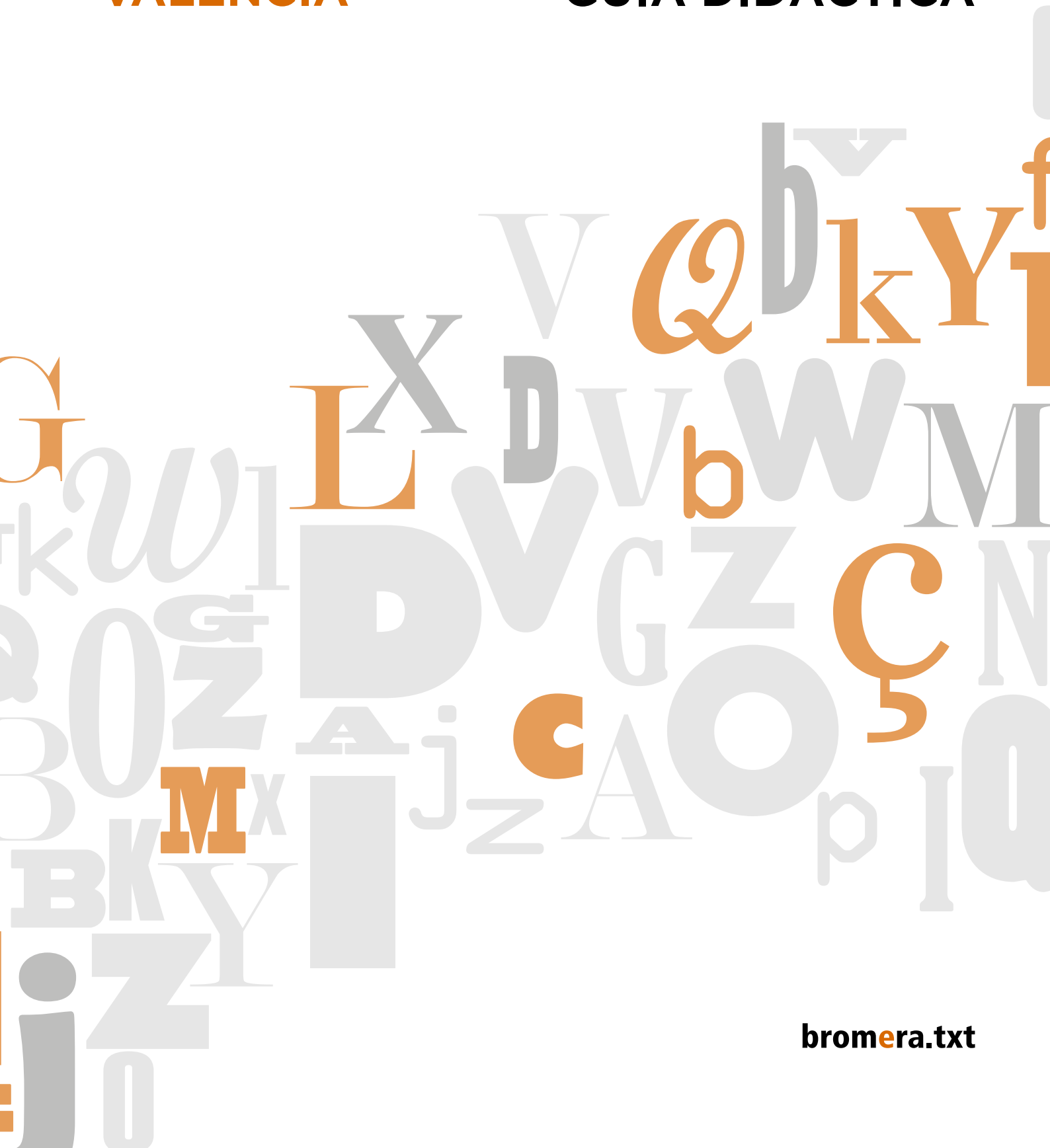

De dalt a baix

VALENCIÀ

GUIA DIDÀCTICA

La guia didàctica de *De dalt a baix* per a l'aprenentatge de valencià és una obra col·lectiva elaborada pel Departament Didàctic d'Edicions Bromera.

Direcció editorial
Josep Gregori i Maria Viu

Coordinació editorial
David Morell

Correcció lingüística
Mar Aranda i Natàlia Espert

Coordinació tècnica
Xavier Tortosa

Infografia, fotomuntatge i maquetació
Carles Barrios, Eva Bueno, Susanna Fraguas i Pere Fuster

Disseny i coberta
Carles Barrios

Fotografies i il·lustracions
Arxiu Bromera

Reservats tots els drets. Està totalment prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta publicació per qualsevol mitjà o procediment, siga electrònic o mecànic, mitjançant fotocòpia, així com la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic, sense l'autorització per escrit de l'editor. Qualsevol infracció d'aquesta advertència estarà sotmesa a les sancions que estableix la llei.

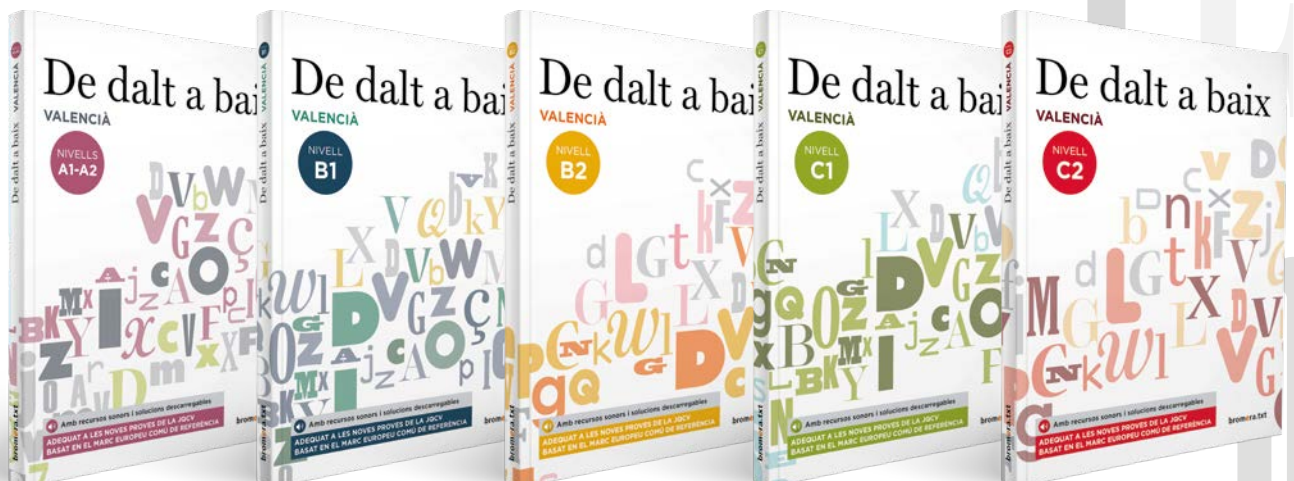
Introducció

De dalt a baix és el nou projecte d'Edicions Bromera per a l'aprenentatge de valencià. Arreplega els objectius i les orientacions de les actuals ordenacions i tendències educatives, tant la valenciana com l'espanyola i l'europea en general. L'ensenyament-aprenentatge de la llengua i la literatura, basat en el Marc Europeu Comú de Referència per a les llengües, es fonamenta en una metodologia comunicativa i incorpora d'una manera decidida i pràctica les tecnologies de la informació i la comunicació com a eines procedimentals bàsiques que vinculen l'assoliment de la competència lingüística amb la capacitat per a conviure en una societat on la interrelació amb els altres és una eina bàsica per a la realització com a persones.

Tenint en compte aquesta premissa, *De dalt a baix* parteix de l'experiència docent i el contacte directe amb l'alumnat, per això, hi predomina l'**enfocament comunicatiu**, que pretén consolidar la formació de l'alumnat a l'hora de comprendre i produir textos orals i escrits, en els diferents àmbits d'ús i fent servir els registres adequats.

Com és lògic, cada un dels manuals que conformen el projecte *De dalt a baix* està adreçat a parlants amb un domini divers de la llengua. S'ha volgut integrar en un mateix volum els dos primers nivells per tal de fer-ho coincidir amb els exàmens de la Junta Qualificadora de Coneixements de València, i amb el convenciment que la primera fase de l'aprenentatge d'una llengua és especialment complexa i requereix una dedicació més gran. Pel que fa a la resta de nivells, *De dalt a baix* presenta un manual per a cada un, a més dels respectius solucionaris, recursos sonors, activitats digitals i altres materials de suport.

Així, el projecte *De dalt a baix* pretén ser l'eina amb què els i les estudiants que el facen servir puguen assolir la competència lingüística desitjada, d'acord amb el Marc Europeu Comú de Referència. Els manuals *De dalt a baix* són **llibres pràctics**, amb gran quantitat d'activitats i textos diversos, que permeten treballar els continguts des de diferents perspectives i amb diverses tècniques, tenint en compte les quatre habilitats bàsiques i les característiques de la comunicació actual. Alhora, s'hi ha inclòs la quantitat justa de teoria, que té com a funció servir de suport a l'ensenyament-aprenentatge de la llengua, no constituir l'objecte d'aprenentatge.

Aprentatge del valencià amb el projecte *De dalt a baix*

El projecte *De dalt a baix* proporciona al professorat i a l'alumnat els recursos i materials següents:

- Llibres per a l'aprenent.
- Solucionaris.
- Recursos sonors descarregables.
- Dictats locutats.
- Models de proves d'avaluació.
- Activitats digitals interactives i autocorrectives.
- Altres eines de suport a l'ensenyament-aprenentatge, descarregables i/o fotocopiables.

Característiques principals dels llibres *De dalt a baix*

- Enfocament pràctic i comunicatiu, que combina exposicions teòriques clares amb activitats concretes.
- Atenció especial a la llengua oral en tots els nivells.
- Senzillesa i rigor en el tractament dels continguts gramaticals i sociolingüístics, amb respecte per la diversitat de la llengua i sempre a partir de les característiques del valencià.
- Treball de les quatre habilitats lingüístiques (escoltar, parlar, llegir i escriure) en totes les unitats didàctiques, amb activitats pautades que ajuden fins i tot les persones que preparen les proves sense assistir a classes.
- Tria acurada de textos de diferents àmbits d'ús i tipologies diverses, actuals i interessants per a l'alumnat.
- Enfocament sistemàtic de l'estudi de la llengua, amb contextualitzacions temporals i espacials, eixos cronològics i una àmplia selecció de textos de totes les tipologies.
- Inclusió d'obres literàries significatives de tot l'àmbit lingüístic i de tots els gèneres (poesia, narrativa, teatre i assaig).
- Selecció i creació de textos que fan referència a situacions quotidianes i realistes.

1 Ens coneixem?

1 Escolta les converses i indica quines són formals i quines informals. Després, pensa quin gest acompanyaria cada conversa (encaikada de mans, dos besos, un somriure o un gest amb la mà). Després repetu per parelles algun dels diàlegs.

Converses formals	Converses informals
<p>A</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ei! Com va? -Bé, i tu, com estàs? -Bé, gràcies! 	<p>B</p> <ul style="list-style-type: none"> -Bon dia. -Bon dia, com va això? -Anem fent.
<p>D</p> <ul style="list-style-type: none"> -Bona vesprada. Com et dius? -Bona vesprada, sóc Biel Lluch. I vostè, com es diu? -Em dic Alba Roig. -Molt de gust. -Encantada. 	<p>E</p> <ul style="list-style-type: none"> -Bon dia, senyor. -Bon dia. Com va tot? -Bé, gràcies...
	<p>F</p> <ul style="list-style-type: none"> -Hola, com et dius? -Hola, em dic Lala i tu? -Jo em dic Robert. -Encantada. -Igualment.

Ens coneixem? UNITAT 1

Els nostres sons

Llabet										
A	B	C	D	E	F	G	H			
a	b	c	d	e	f	g	h			
I	J	K	L	M	N	O	P			
i	j	k	l	m	n	o	p			
Q	R	S	T	U	V	W	X			
q	r	s	t	u	v	w	x			
Y	Z									
y	z									

Pareu atenció!

Si no enteneu una cosa, podeu preguntar:

- Què vol dir...?
- Com s'escriu...?
- Pots repetir-ho, per favor?

Com saludem?

- Bon dia.
- Bona vesprada.
- Bona nit.
- Hola.
- Com va laicà?
- Què dius?
- Anem fent...
- Bé, i tu?

Quin coneixem o ens presenten una persona...

- Molt de gust!
- Encantat.

Ítems:

- C: ferer, fill
- LL: Boc, millor
- NY: company, orany
- TX: cotxe, despatx

Símbols

- ! accent tancat; avís
- ' accent obert; aïó

1 Reunió de veïns

CONTINUË

- Ens presentem
- Demanem informació
- Fonètica, elocució i ortografia: e i o obertes (regles i excepcions)
- Lèxic: salutacions i comiats, ser i dir-se, ofícis
- Morfosintaxi: present d'indicatiu, interrogatiu

Gràcies a les llengües, les persones podem comunicar qualssevol tipus d'idea. A hores d'ara, veig que ja saps presentar-te alguna cosa més, però no és sobrer repasar les habilitats que potser ja has adquirit. Au, va, posa a prova les teues habilitats comunicatives escoltant aquestes converses!

1 Com que t'acabes de matricular en el curs, necessites urgentment començar a fer amics i amigues. Escolta i anota les expressions que et poden resultar útils per a contactar amb altres persones i presentar-te.

2 Com que és probable que encara no coneixes la major part dels companys i companyes de classe, alceu-vo i presente-vo. Sigueu breus i ben educats, amb salutació i comiat.

3 A més de presentar-te, és possible que necessites demanar informació. Escolta aquestes converses i respon les preguntes.

- Quantes converses has escoltat?
- Quantes persones participen en cada una? Quantes són dones? i homes?
- Sobre què parlen?
- De quin treball es parla en cada conversa? Quin et sembla més interessant? Per què?
- Anota les paraules o expressions que desconeixes, o que t'han semblat més curioses.

1 Reunió de veïns

MOLT HÀBIL

4 Practiqueu en veu alta, per grups, una de les converses anteriors. Introdueix canvis perquè s'assemblen més a les vostres situacions personals.

- Repartiu-vos els papers.
- Confeccioneu-vos un guió escrit.
- Repetiu la tasca un parell de voltes i aneu variant les intervencions.

Hi ha una sèrie d'estructures que solen aparèixer en aquesta classe de converses. Llig les d'aquest quadre i anota'n altres que conegues.

Salutacions	Respostes	Comiats
Formals Encantat Molt de gust	Formals Encantat Molt de gust	Formals Adéu
Informals Com va això? Ei, com vas? Xe, com va (la cosa)?	Informals Ei, molt bé! La mar de bé, i tu? Mira, anem fent Doncs va Xe, molt bé! Home/Dona, doncs tirant	Informals Salut! Fins ara Fins després Fins demà Fins prompte Bon nit!
Neutres Hola! Com estàs? Bon dia / bona nit!	Neutres Hola! Com estàs? Bon dia / bona nit!	Neutres Hola! Molt bé, i tu? Bon dia / bona nit!

5 Per parelles, penseu com us saludaríeu i us acomiadaríeu en cada una de les situacions següents.

- Molt és el primer dia de classe a l'acadèmia d'idiomes. Per fi comences el curs de valencià. Com és eixe primer moment entre els dos? I com us acomiadau?
- Resulta que la professora de xines és la filla de la parella que regenta el restaurant oriental del teu poble, a qui coneixes de tota la vida. Quina casualitat! Comenteu com ha passat el temps, què és de les vostres vides, etc.
- En eixir de classe, la teua parella t'està esperant de sorpresa per a anar a fer un mos al centre. Que bé, t'anirà de categoria fer una passejada i menjar alguna cosa abans d'anar a casa.

Metodologia i aprenentatge pràctics

L'aprenentatge de qualsevol llengua, l'adquisició de la competència en **comunicació lingüística**, és un dels pilars de la convivència social, i va estretament lligat al desenvolupament de la competència **social i cívica**. Per això, l'àrea de llengua té un plantejament bàsicament procedimental que implica l'aprenentatge de les habilitats lingüístiques necessàries per a la comprensió de les **experiències col·lectives** i de l'organització i el funcionament del passat i el present de les societats. A més, en molts casos, es plantegen situacions d'aprenentatge estretament lligades a la **realitat social del món actual**, els seus conflictes i motivacions, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenvolupa la vida dels grups humans, i els seus èxits i problemes, per a comprometre's personalment i col·lectivament a millorar-los, i participar així, de manera activa, eficaç i constructiva, en la vida social i professional. Així doncs, per mitjà de l'**organització d'equips de treball cooperatius** s'hi incorporen formes de comportament individual que capaciten les persones per a conèixer en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa.

Des del punt de vista metodològic, es proposa l'**enfocament comunicatiu** com a plantejament didàctic bàsic per a l'aprenentatge i l'avaluació. El fet de desenvolupar la competència comunicativa suposa adquirir coneixements a través de la pràctica i la participació actives en àmbits socials que, com a tals, es poden desenvolupar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En aquest sentit, s'han de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibiliten, imiten o reproduïsquen de la manera més fidel possible situacions reals d'interacció, comprensió i expressió oral i escrita, de manera que els estudiants puguin aplicar-hi els coneixements apresos.

D'altra banda, també és un enfocament didàctic que cal tenir en compte l'**aprenentatge dialògic**, plantejament didàctic que entén que les persones aprenem a partir de les interaccions amb unes altres persones, és a dir, que construïm el coneixement, en primer lloc, des d'un pla intersubjectiu, des d'un àmbit social, i, progressivament, l'interioritzem amb un coneixement propi, intrasubjectiu. Per mitjà del diàleg, transformem les relacions, el nostre entorn i el nostre propi coneixement. Per tant, sota aquesta concepció de l'aprenentatge, l'alumnat, per a aprendre, necessita situacions d'interacció. Però no sols necessiten un gran nombre d'interaccions i que aquestes siguin diverses, sinó que, a més, el diàleg que s'establisca ha d'estar basat en una relació d'igualtat i no de poder, la qual cosa significa que tots i totes tenim coneixement per a aportar. Són aquests espais d'interacció els que l'escola ha d'assegurar si es vol oferir una educació de qualitat.

En aquest sentit, s'establirà un aprenentatge dialògic en la mesura que s'augmenta al màxim l'aprenentatge instrumental, s'afavorisca la creació de sentit personal i social, es promoguen situacions d'aprenentatge impregnades de principis solidaris i en les quals la igualtat i la diferència siguem valors compatibles i mútuament enriquidors, tant instrumentalment com en nivells de cohesió social.

A més, s'ha de tendir a un aprenentatge *situat* que emfatitze la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària.

Aquesta visió de l'aprenentatge *contextualitzat* o *situat* connecta amb una àmplia tradició de teories i pràctiques educatives que, en la societat de la informació, veuen reforçat el seu valor. El paper actiu i autònom dels alumnes conscients de ser responsables del seu aprenentatge ha de ser reforçat per una gran varietat de mètodes actius que faciliten la participació i la implicació d'aquests, i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals que generen aprenentatges transferibles i duradors.

Els mètodes actius poden recolzar-se en estructures d'**aprenentatge cooperatiu**, que assegurin la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la **resolució conjunta de les tasques**, els membres del grup desenvolupen noves habilitats i estratègies que es poden aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals. Es tracta de transformar les estructures d'aprenentatge individualistes, vinculades exclusivament a l'aprenentatge de continguts descontextualitzats, en estructures d'aprenentatge cooperatiu perfectament compatibles amb altres mètodes actius, i tots aquests, amb l'aprenentatge de les competències.

L'**aprenentatge competencial**, per la seua mateixa naturalesa, invita a aquesta integració metodològica que es recolza en les relacions dels diferents mètodes actius amb diverses maneres d'ensenyar continguts i processos, que són substancialment diferents, i que s'ensenyen vinculats als coneixements de les distintes àrees.

Se'n poden esmentar ací **diversos models o enfocaments metodològics** (conductuals, constructivistes, socials o personals) o simplement mencionar exemples dels diversos enfocaments (anàlisi de tasques, simulació i/o joc de rols, estudi de casos, investigació en l'entorn, estímul de la creativitat, models personals per a l'augment de l'autoestima, etc.) o **seqüències didàctiques** que es podrien utilitzar per a la programació de les unitats didàctiques (aprenentatge basat en projectes, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge servei, etc.).

El Marc Europeu Comú de Referència

El MECR és una mena de guia per a l'ensenyament i aprenentatge de les llengües que es va elaborar al si del Consell d'Europa –que en recomana l'ús als països membres des del 2001–, i que inclou una escala comparativa del nivell de competència entre diferents idiomes.

El document és una descripció detallada i exhaustiva del que s'ha d'aprendre per a poder utilitzar una llengua en diferents situacions comunicatives, i en nivells diversos que inclou el context cultural en què s'utilitza la llengua. El Marc Europeu Comú de Referència també defineix els nivells de domini de la llengua que permeten mesurar el progrés dels aprenents en cada estadi de l'aprenentatge i durant tota la vida, informació molt útil per a elaborar programes de llengua, orientacions curriculars, exàmens, llibres de text, etc.

El Marc Europeu Comú de Referència es va elaborar tenint present dues finalitats principals (fragment del prefaci del MECR):

1. Fomentar en tota classe de persones implicades en el camp de la llengua, incloent-hi els mateixos aprenents, la reflexió sobre qüestions com ara:
 - Què fem realment quan parlem els uns amb els altres o quan ens escrivim?
 - Què ens capacita per a actuar d'aquesta manera?
 - Què necessitem aprendre quan intentem utilitzar una nova llengua?
 - De quina manera establim els objectius i marquem el progrés al llarg de l'itinerari des d'un desconeixement absolut fins a un domini efectiu d'una llengua?
 - Com es produeix l'aprenentatge d'una llengua?
 - Què podem fer per a ajudar-nos a nosaltres mateixos i què podem fer per a ajudar altres persones a aprendre millor una llengua?
2. Facilitar el diàleg tant entre els professionals de l'ensenyament com entre aquests professionals i els usuaris dels serveis que ofereixen sobre els objectius que pretenen assolir i les maneres d'aconseguir-ho.

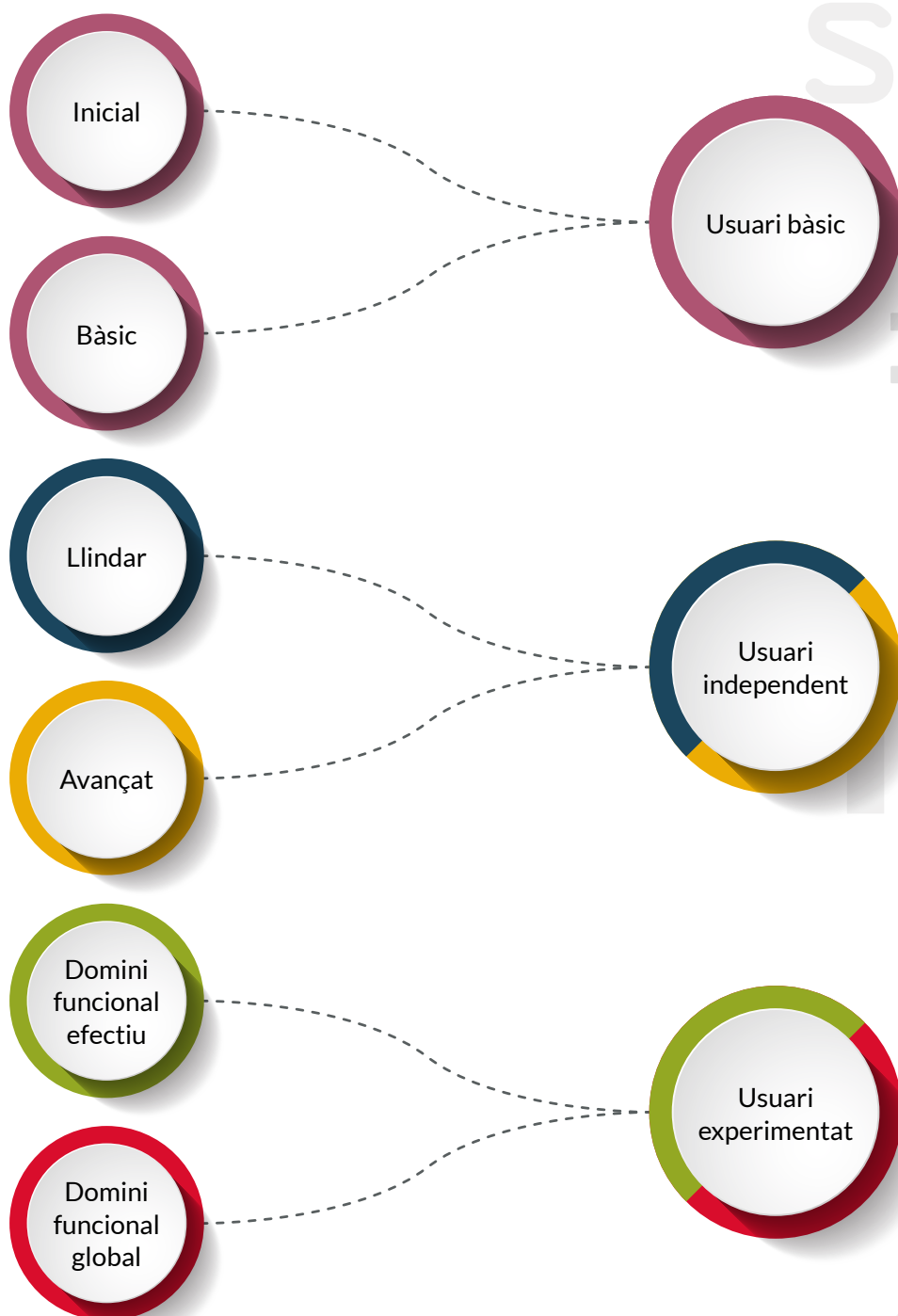

Descripció dels nivells

El MECR ha d'ajudar els usuaris a descriure els nivells de domini de la llengua que s'exigeixen en els exàmens i programes d'avaluació existents per a facilitar les comparacions entre diferents sistemes de qualificacions. Amb aquesta finalitat s'han desenvolupat l'esquema descriptiu i els nivells comuns de referència.

Els nivells comuns de referència

En general, sembla que un marc general de sis nivells amplis cobreix adequadament l'espai d'aprenentatge que resulta pertinent per als aprenents de llengües europees. Per tant, el sis nivells en què es basa el marc són aquests:

Descripció dels nivells

De cara al disseny de currículums i materials, el MECR presenta els nivells següents:

Usuari experimentat C2

Pot comprendre sense esforç pràcticament tot el que llig o escolta. Pot resumir informació procedent de diferents fonts orals o escrites, reconstruir fets i arguments, i presentar-los d'una manera coherent. Pot expressar-se espontàniament, amb fluïdesa i precisió, distingint matisos subtils de significat fins i tot en les situacions més complexes.

Usuari experimentat C1

Pot comprendre una àmplia gamma de textos llargs i complexos, i en reconeix el sentit implícit. Pot expressar-se amb fluïdesa i espontaneïtat sense haver de buscar d'una manera molt evident paraules o expressions. Pot utilitzar la llengua de manera flexible i eficaç per a propòsits socials, acadèmics i professionals. Pot produir textos clars, ben estructurats i detallats sobre temes complexos, i demostra un ús controlat d'estructures organitzatives, connectors i mecanismes de cohesió.

Usuari independent B2

Pot comprendre les idees principals de textos complexos sobre temes concrets o abstractes, incloent-hi discussions tècniques en el camp de l'especialització professional. Pot expressar-se amb un grau de fluïdesa i d'espontaneïtat que fa possible la interacció habitual amb parlants nadius sense que comporte tensió per a cap dels interlocutors. Pot produir textos clars i detallats en una àmplia gamma de temes i expressar un punt de vista sobre una qüestió, exposant els avantatges i els inconvenients de diverses opcions.

Usuari independent B1

Pot comprendre les idees principals d'una informació clara sobre temes relatius a la feina, a l'escola, a l'oci, etc. Pot fer front a la major part de situacions lingüístiques que poden aparèixer quan es viatja a una zona on es parla la llengua objecte d'aprenentatge. Pot produir un discurs senzill i coherent sobre temes que li són familiars o d'interés personal. Pot descriure fets i experiències, somnis, esperances i ambicions, i donar raons i explicacions de les opinions i els projectes de manera breu.

Usuari bàsic A2

Pot comprendre frases i expressions utilitzades habitualment i relacionades amb temes d'importància immediata (per exemple, informacions personals bàsiques, informacions familiars, compres, geografia local, ocupació).

Pot comunicar-se en situacions senzilles i habituals que exigisquen un intercanvi simple i directe d'informació sobre temes familiars i habituals. Pot descriure, de manera senzilla, aspectes de la seua experiència o bagatge personal, aspectes de l'entorn immediat i assumptes relacionats amb necessitats immediates.

Usuari bàsic A1

Pot comprendre i utilitzar expressions quotidianes i familiars i frases molt senzilles encaminades a satisfer les primeres necessitats. Pot presentar-se i presentar una tercera persona i pot formular i respondre preguntes sobre detalls personals com ara on viu, la gent que coneix i les coses que té. Pot interactuar d'una manera senzilla a condició que l'altra persona parle a poc a poc i amb claredat i que estiga disposada a ajudar.

Característiques dels nivells del MECR amb relació a la JQCV

L'administració valenciana ha optat per vincular els nivells de la Junta Qualificadora de Coneixements del Valencià amb aquells que presenta el Marc, amb la idea de bastir l'aprenentatge de la llengua pròpia d'una oficialitat equivalent a la de la resta de llengües europees. Per això, aquest organisme ha publicat els descriptors globals per a cada un dels nivells que seran objecte d'examen en les proves que se celebren periòdicament.

